

januar '82. broj 275

Tematski blok: SAN (II) 11—28 str.

autori: ALBAN, GROMAN * GARSIJA - BAROSO

* GUZINA - DIMITRIJEVIĆ * IVEKOVIĆ * VALENT
* VUKOBRAT

pesme

miroslav krleža (1893—1981)

PROLJEĆE HILJADU DEVET STOTINA I OSAMNAE STE

*Evropa je danas kuća samotna, u kojoj Zločin spi
i burad crna šuti i luđilo zri,
a fitilj žute lampe plače i plamen zelen vri,
u tmimi šume krila i lijeću crni sni,
a jablanovi više ko obješeni.
Danas je Evropa kuća samotna,
i u njoj Zločin spi.
O, opet tutnje mrtvački vozovi,
i grme topovi,
i plaču soldati.
O, opet u mutnom velu sjete
oblaci krvavi lete,
i nešto se sprema,
a spasa — nema!
I svi ljudi gore ko baklje nevidljivom bogu,
koji ide.
Tek
neka se tužna djeca
tog boga stide
i plaču
a oči ih od soli i od boli
peku,
i snijeg se tali
i proljetne vode teku.*

JESENJA PJESMA

*Nepoznat Netko donio je jesen
u Sjevernu Sobu.
O, sada,
kad sve je boja, berba i miris vina,
i kad se čuje pjesma Stvari i Živinâ,
i kad mrtvaci viču od čežnje u grobu,
Nepoznat Netko donio je Jesen
na srebrnom pladnju
u sobu:
grožde i kruške, jabuke i smokve.*

*A vani se puše sunčanog soka lokve,
i čuje se kroz prozor
gdje u svili dana
pjeva negdje žena.*

I cvrkuću ptice.

KAOS

*Sve će nas nešto Crno i Okrutno zgnječiti,
i mi ćemo svi pasti.
O, iz toga nikada nećemo izrasti,
od toga nas nitko neće izliječiti,
sve će nas nešto Crno i Okrutno zgnječiti,
nas,
koji ginemo danas.*

*U krvavom sarkazmu maglenoga dana
duša nam plače
i polumrtva ganja vjetrenjače.
Mi bijemo kopljem nešto čega nema,
a kad je fenjer laži već prestao da svijeti,
mi gledamo jasno, i strah nas je umrijeti.
I tako smo onda ko oklop rodili boga i glazbu.*

*Zaludu Budha, Hristos, Mahler i Skrjabin,
nas kaos melje lud, strašan i vječit.*

Babić * Bugarčić * Čegec * Domonkoš * Kaneti * Lipska * Mihalkovič *
Prokopijević * Urošević * Vasović * Vilijams * Zurovac

KASNO POPODNE

Kasno popodne.
Krioca božjih muhâ gore kao kometi,
a prs oblaka golog sunčani bodu floreti.
Toplo popodne diše, fosforescira i svijeti.

Modro zelenilo šumâ krv mrtvog oblaka srče
i crveni gori skerletni sunčani mač,
a negdje u magli — u magli,
čuje se nevidljiv plač.

To vječerna idc Tuga:
ko žena umorna, lijepa,
cjeluje oblačne rane i nebeske laži tepa.

VARIJANTE JEDNOGA DANA

Danas je jutro vedro bilo, i modre su sjenke igrale po zidu,
i sva je soba bila žutog svijetla puna,
a onda je počelo tužno trovanje dana.
Dan je svaki duboki studenac,
i svi ljudi, što mojim putem prolaze,
bacaju šaku otrova u zdenac,
iz kojega vodu crpe moja jadna duša.
Prošla je nad zdencem danas jedna žena.
O, ta je žena nekoć davno ispijala sve sokove duše naše,
i njeno sam ime urezivao u meko meso bijelih topola,
njeno sveto ime nad krivuljom ranjenog srca,
a danas je prošla, nateklih bokova i zapečenih oči
od molitve i suza.

Tako je ona ugasila prvi žizak svijetlosti današnjeg dana.

Onda sam cijelo jutro pisao čudne stvari,
pisma, stihove i spise, a svaka laž, što nosi moje ime,
po jedno je udahnula svijetlo na svijećnjaku moje duše.
Devet se sprovoda crnih danas prošetalo pod mojim oknom,
a svaki je sprovod po jedan utrnulo plam,
i sve je ugaslo.
I sada u tmîni
bjesomučno pružam ruke za onom pojavom svijetlom,
što će me izvesti iz ovog užasnog grada,
gdje su silno teški kubusi kamenih zgrada
pokopali moju dušu.
Pružam ruke.
Vičem.

Nebo je krvava sisa mrtvog boga,
nebo krvari u sutonu zelenom, a ja vičem i ide noć.
Sad kutija svaka, puna smeća, u noći,
dobiva božansku snagu,
i svaki papir na cesti je kozmička cijelina,
i svijetiljka svaka je zvijezda.
I ja sada u noći plačem nad sobom u samoći,
i plačem nad svima i pjevam Čovjeku pjesme.
Ja vjerujem u Čovjeka.
Gledam: vani u tmîni tri zelene svijetiljke gore,
i mazi me njihovo svijetlo, ko ticala paučja fina.
U sobi je toplo. Ja osjećam Svetu Perspektivu.
Ete: bilo je vrijeme, kad sam žderao butove svoje rodene majke,
i kad sam u grmljavini ganjao mamuta zubljom,
a danas spavam u jami na Tagliamentu i Livenzi,
ali i knjige čitam, i toplo je u sobi,
i osjećam kako me svijetlo zelenih svijetiljka mazi.
Sve je to: Sveta Perspektiva.
Ja sam danas čovjek Globa. Pedeset hiljada antena

nosim u ruci ko koplja,
i okeane siječem i rujem ekvator i pjevam na polu.
Eto! Fenjeri mojih lađa po toplim morima plešu,
i ja pjevam u sobi, u jami, u crkvi i na poljskoj straži:
Globus je vjera moja! Globus! Globus!

REZIGNACIJA

O, sada o ponoći u samrtnim bolima tmîne
znadem,
da sam cijeli mrtvi dan žedao za glazbom!
I glazbe bilo nije i glazbe nema.
Sve bijele umiru stvari, ko kriješnice u augustu,
i žene idu kroz otvorenu dušu,
kao sjene kroz kristalnu dvoranu,
i ostaje samotna tmîna.
A ljudi,
s kojima smo vino pili i hljeb bijeli jeli,
i s kojima smo mnoge noći bdjeli,
njih više nema:
pali su negdje u ilovaču žutu.
A, eto: mi, još živi,

stihove pišemo, pisma, smrtne osude i račune,
i sve to pokapamo u knjige,
a knjige šire bijele listove
i padaju na ljudsku dušu, ko umorne ptice.

O SNOVIMA

Ima starinskih snova punih paučine
te pričaju, ko sive stoljetne butelje,
a ima snova olovnih i mračnih,
kad nas kamen mlinski
ko plameni mlin melje.

Ima snova čudnih, ko gusta brabantka slika:
na ulicama strava, rat, požar i vika,
a davo viri pod lukom crkvenog zvonika,
krajina je mračna, puna modrih i zelenih vidika.

Ko stari sanovnici i truli kalendari,
u snu leže mnoge nepoznate stvari.

Gibaju se sjene, u oklopu, viteške,
govore se riječi iskrene i teške.
U snu je slika lika ljudskog oblačna i dobra,
u srcu bližnjeg sniju ridovka i kobra.

Bacaju se karte, cekina zveči zveket
na mjesecini mlačnoj polutihi kreket.
Stvari su budne nejasne i jasne,
u snovima svijetla uma gasne,
a pale se boje neobične i krasne.

Spram jutra snovi gasnu, ko sjaj starih slika,
po slici se snova pukotine miču,
pjega za pjegom kao sjene niču
i gasne lik za likom u bezličju bez lika.

Boje su još snova, ko ptice na dlanu,
na vršku prsta topal udar krila, lepet,
a u srcu odsjaj, titraj, oblak, trepet.

JESENJA SAMOĆA

Sve više sam, sve lude sam, sve tude i sve tužnije,
sve tamnije, sve sramnije, sve biva ružnije.

Sve hladnije, sve gadnije, sve ledenije,
samoća prazna jesenja, a biva sve jesenije.

KAKO JE ŽALOSNA NOĆ U MALOM GRADU

Prolaze žene i pronose svoje tajne i ponose,
a ljudi ko svrake s grane grakću iz kavane.

O, kako je jadno i tužno u malom gradu živjeti,
u sivome tiho svijeti, u kužnome gnjiti ružno.

Tu plaze tuste intrige i duše gutaju dugovi,
života gasnu krugovi u sivoj močvari brige.
Teške su masne glave, od vina i crne kave,
ječi fijakersko kopito, svršeno sve je i popito.

NOĆ U PROVINCIJI

Psi laju a karavan prolazi.
Stara arapska poslovice.

Zašto tako laju psi po našim mračnim noćima?
Odjeknu li cestom korak nepoznata stranca
il' zavonja usred tmîne vuk?
Na tren je tiho: sve glasove progutao je muk,
i dok hladno klizi zvek pasjega lanca,
u daljini neka lampa tiho žmirka očima.

Sve je gluho. Potom opet lavež počima.
Psi laju. Laju bjesno, bezumno i suludo,
psi laju glupo, krvavo i uludo
na sve što se krene: na svijetiljke, na glasove i sjene,
na mjesec, slutnje i nepoznate ljude,
psi pasji laju pjesme pasje lude,
psi laju noći i noći, tamne i vjetrovite,
a te su pjesme pasje jalove i prokletstvom ovite.
O, pasji sabore, ti laješ, a karavane idu,
i čuje se zveket orme, kopita i točkova škripa.

Zaludu lavež tvoj svu pasju mržnju na prolaznike sipa,
svi prolaze i nestaju, a ti na lancu, kao sjena slijepa,
sudbinu čekaš, da s tobom tu pod plotom pasji krepa.